

Az ellenzék megyepárti

Még békés időkben számoltunk be arról, hogy a parlament nyári rendkívüli ülészakán döntött a kormány reformcsomagja első tizenöt törvényjavaslatának elfogadásáról. Főként adó- és járulékemelésekről. Kevesebb szót ejtettünk arról, hogy a Gyurcsány-kormánynak nem sikerült az önkormányzati rendszer változtatásához fontos, számos kétharmados törvényhelyet módosítani az Országgyűléssel. Ennek főbb vitaelemeit ismertetjük most. Az eredeti terv, amely szerint szeptember közepén a nemzeti fejlesztési tervről cseréltek volna eszmét a T. Házban viszont nem teljesült. Elsöpörte az utcán ekkoriban elszabadult erőszak, amely ellen ötpárti nyilatkozatban tiltakoztak. Legközelebb október kilencedikén találkoznak a képviselők.

Az Országgyűlés az önkormányzati választásokat megelőző, utolsó ülésén nem fogadta el a kormány által javasolt, kétharmados többséget igénylő önkormányzati törvény módosítást. Pillantsunk röviden bele, milyen érveket sorakoztattak fel az önkormányzati rendszer módosítása érdekében a felek, mielőtt elbukott volna a változtatás. *Lamperth Mónika*, önkormányzati és területfejlesztési miniszter, a napirendi pont előadójaként azzal nyitott, hogy a változtatás célja a rendszer hiányosságainak korrekciója, és az, hogy a központi közigazgatás súlyát csökkentő valódi decentralizáció nagyobb lendületet vegyen. Egyben azt is szeretnék elérni, hogy a megváltozott viszonyoknak megfelelő, hatékonyabb és költség-takarékosabb, magas szintű közszolgáltatásokat nyújtó rendszer alakuljon ki. Tehát a javaslatok az államreform meghatározó részei.

Megye vagy régió

A legfontosabbak: törvény által előírt módon lehetővé tennék az önkormányzatok kötelező feladatainak többcélú kistérségi társulásban történő ellátását; a körjegyzősé-

gek megerősítését. Ez utóbbi kéréstében az ezer fő alatti települések önálló hivatali szervezete megszűnne. A megyei jogú városok helyett kiemelt szerepkörrel „hoznák létre” a nagyvárosokat; megalakulhatnának a választott regionális önkormányzatok; valamint a főváros és a kerületi önkormányzatok között új munkamegosztás jönne létre. Ezeket az intézkedéseket a miniszter szerint az elmúlt négy évben meg-alapozták. Sikeres lépésként emelte ki az önkormányzatok többcélú kistérségi társulásainak működését, s azt, hogy a regionális önkormányzatok létrehozásának tudományos és szakmai megalapozását az IDEA-munkacsoportban elvégezték. Ennek a munkának az egyik leglényegesebb következtetése, hogy az érdemi decentralizáció, a hatékonyan működő területi önkormányzás optimális területi szintje nem a megye, hanem a régió. Beszédében a tárca vezetője arról győzködte képviselőtársait.

„A mi regionális önkormányzat létrehozására vonatkozó javaslatunk nem három megyei önkormányzat összetolásán alapul.

Égészen más minőség! Hiszen a választott regionális önkormányzat feladatai, feladatkörei elsősorban a központi közigazgatás döntési kompetenciáiból származnak majd” – mondta Lamperth Mónika. Megítélése szerint a hét országos érdekszövetségből hat aláírásával is elkötelezte magát a közigazgatási reform mellett.

A korábbi vitákban a miniszter szerint eddig egy fontos érv nem hangzott el. Az, hogy a választott regionális önkormányzat magában foglalja a nagyvárosok akaratát is. Óriási a különbség tehát a megyei önkormányzat fejlesztési felfogása, és a választott regionális önkormányzat, a régió fejlesztéséért viselt felelősségét tekintve a hatáskörök, feladatkörök között. Az általunk készített javaslat, amit letettünk az Országgyűlés asztalára, ezt a szempontot erősen figyelembe veszi, hiszen a nagyvárosok és a kistépülések lakói egyaránt szavaznak akkor, amikor létrehozzuk a választott regionális önkormányzatot, és valódi regionális érdeket tudnak megjeleníteni, aminek nemcsak a fejlesztésben, hanem a köz-

szolgáltatások ellátásában is nagyon komoly jelentősége van – vázolta elképzeléseik lényegét a tárca vezetője. Majd hozzátette: azzal, hogy európai uniós tagország lettünk, 2007-től soha nem látott nagyságrendű források érkeznek majd a települések fejlesztéséhez, ezért erre az új megközelítésre van szükség.

A javaslatban a regionális feladatköröknél megjelölték azokat a területeket, amelyeket a választott regionális önkormányzatnak kellene majd ellátni. A konkrét feladatokat, a konkrét hatásköröket azonban az ágazati törvényekben kívánják megfogalmazni. Ezt az ellenzék kifogásolták. A vitában erről a miniszter azt mondta el: a regionális önkormányzatok saját költségvetéssel és saját bevételi forrásokkal – amelyek akár adó vagy bármilyen más saját forrás formájában jelennek meg – kell hogy rendelkezzenek.

Erősíteni az összefogást

Ezen túl törvénnyel létrehozott társulásban erősítenék az önkormányzatok összefogását. Meggyőződés, hogy állampolgári érdekek sérülhetnek, ha valamelyik település nem méltányolható okból elzárkózik a társulástól.

A társulásba való belépés a jelenlegi rendszerben nem kényszeríthető ki, legfeljebb az ösztönzőrendszerrel serkenthető. Az együttműködés megadásának orvoslására azonban indokolt valamilyen megoldást kialakítani, amely a rendszer továbbfejlesztésének egy másik útja lehet. Nos, az önkormányzatok maguk azt mondták, hogy az elmúlt évek tapasztalatai alapján továbbléphetünk – indo-

kolt a miniszter. Lamperth Mónika úgy vélte, a többcélú kistérségi társulások továbbfejlesztésével elérhető közelségbe hozzák a jó minőségű és egyenletes színvonalú közszolgáltatásokat valamennyi kistéleülésen élőknek. Ugyanezen okból erősítenék a körjegyzőségek rendszerét is. Ezért építették be a törvényjavaslatba azt a szabályt, hogy 1000 és 500 lélekszám között csak akkor engedi a törvény önálló hivatal működését, ha ennek a feltételrendszerét külön segítség nélkül tudja garantálni a település. 500 lélekszám alatt pedig, úgy ítélik meg, hogy nem biztosítható ez a színvonal. Jelenleg kb. háromszáz ilyen jegyzőség van, mondta a miniszter, miközben kormányzati hivatalnokok a mezőgazdasági bizottság ülésén 62 település érintettségéről beszéltek.

Újraírják a fővárosi szabályokat

A reformfolyamat fontos eleme a fővárosra vonatkozó szabályok újragondolása is. A fővárosban a tervezet szerint az önkormányzati törvény azokat a szabályokat tartalmazza, amelyek kétharmados voltak miatt a rendszer egészének szabályozását alapozzák meg.

Tehát azt, hogy kétszintű az önkormányzati rendszer – fővárossal és kerületekkel. A kormány azt szeretné, hogy mindazokat a fővárosi munkamegosztáshoz kapcsolódó szabályokat, amelyek a részletekre vonatkoznak, egy külön, önálló fővárosi törvényben határozzák meg. A főváros kétszintű közigazgatásában pedig egy új – meglátásuk szerint – hatékonyabb munkamegosztást kezdeményeztek. A kerületek látnák el mindazokat a közszolgáltatásokat, amelyek közel vannak a lakossághoz – iskola, óvoda, egészségügyi alapellátás, a mindennapokhoz kapcsolódó közszolgáltatások köre –,

és a főváros látná el azokat a feladatokat, amelyek a települési önkormányzati jellegből egy egész önkormányzatra értelmezendők. Vagyis a vonalas közszolgáltatások vagy akár az utak tulajdonlása, működtetése, felújítása és mindaz, ami Budapest egységes fejlesztéséhez kapcsolódik.

A fővárosi törvény feleslegességgel elfogadandó lenne. Ezt az ellenzék nem támogatta. A miniszter végül hangsúlyozta: semmi nincs kőbe vésvé, a meg egyezés érdekében nyitottak bármilyen kérdésben tárgyalni.

Úgy látszik azonban, a felek egyelőre csak abban értettek egyet maradéktalanul, hogy a helyzet megérett az átfogó változtatásra. A hogyanról azonban szeptember végéig nem jutottak dűlőre. Korábban is tárgyaltunk, millió módosító indítványt előterjesztünk, de nem tudtunk megegyezni. Ezért ugyanezt a törvénycsomagot a kormány annak idején visszavonta. Az nem konstruktivitás, hogy most bedugjuk a fülünket, és ugyanazt a törvényjavaslatot odadobjuk, és elvárjuk az ellenzékétől, hogy tessék szíves lenni megszavazni – indokolta ellenérzésüket a kereszténydemokraták vezérszónoka, *Rubovszky György*. A Fideszhez hasonlóan nem fogadták el a megyerendszer megszüntetését.

Maradjanak a megyék

A Fidesz képviselőcsoportja, mint szónokuk, *Répássy Róbert* elmondta, ezzel együtt nem zárni ki, hogy a regionális önkormányzatok is létrejöhessenek, ahogy van példa erre Francia-, Spanyol- és Olaszországban is. A többségi álláspontjuk azonban az, hogy a megyéknek van hagyománya Magyarországon, a régióknak pedig nincs. A korábbi, Nagy-Magyarországi régiók mások voltak – Erdély, Felvidék, Délvidék, Partium –, ezekhez hasonlítva a mai Magyarország területe számít

egy régióknak. Az uniós támogatások lehívásához pedig a korábbi információkkal ellentétben nincs szükség régiók létrehozására.

A másik szempont, hogy a kormány 11–13 milliárd forint megtakarítást vár attól, hogy áttérünk a regionális önkormányzatokra. Az 1700 milliárdos hiányhoz képest, illetve az 1350 milliárdos megszorító csomaghoz képest ez a 11–13 milliárd forint önmagában nem elegendő indok ahhoz, hogy áttérjünk regionális önkormányzatokra – mondta az ellenzéki képviselő.

A szocialista vezérszónok, *Wiener György* viszont arra emlékeztette a Fidesz és az MDF képviselőit, hogy a regionális átalakítás ezen formáját korábban már ők is javasolták. Ennek lényeges következménye a területi különbségek mérséklése lenne – vélte a szocialista honatya.

A kisebbségben maradt ellenzéki képviselők azonban úgy ítélték meg, hogy az intézkedések inkább a központosítást szolgálják. A KDNP kifejezetten a megyék megtartása mellett érvelt, amelyek szerintük el tudják látni a régióknak szánt feladatokat.

Nem támogatták a fővárosra vonatkozó szabályok megváltoztatását sem. Tiltakoztak továbbá az ellen, hogy az önkormányzatok megszüntetésével kapcsolatos hatáskört a törvényjavaslat az Országgyűléstől az Alkotmánybírósághoz telepítse.

A körjegyzőségekkel kapcsolatban ellenzéki oldalon úgy értékelték, hogy a szigorító jellegű szabályok leértékelik a társteleülések szerepét, ahelyett, hogy az eddigi gyakorlat szerint pénzügyileg ösztönöznék azok megalakítását. Átgondolandónak nevezték a régiók szintjén kialakítandó bizottságok tagsá-

gának, tanácskozási jogú meghívottainak körét, a megyéktől átkerülő feladatok pontosítását.

A pénz hiányzik a rendszerből

A többcélú kistérségi társulások működésével kapcsolatban elmondták, hogy az elmúlt években olyan forrásokat kaptak, amelyeket korábban a települési önkormányzatok kezeltek. Vagyis, forrásátcsoporthozítás, nem forrásbővülés történt. Ennek tükrében pedig nem váltották be a hozzá fűzött reményeket, parttalan viták területévé váltak, ahol sok esetben kis összegek elosztását kísérte éles vita.

Sokan szóvá tették azt is, hogy a többcélú kistérségi társulás összefogás helyett az önkormányzatok, illetve a polgármesterek megosztását eredményezte. Ezért ezen a területen is a mechanizmus újragondolását javasolták.

Az MDF vezérszónoka, *Hock Zoltán* arra hívta fel a figyelmet, hogy az elmúlt tizenegynéhány évben megközelítőleg ezer új feladattal bővült az önkormányzatok feladat- és hatásköre, miközben a finanszírozásáról az állam folyamatosan megfeledezett. Ennek megfelelően alakult ki az a szolgáltatási válság, amelyről beszélnek, és amelynek az eredményét úgy értékelik, hogy rendkívül alacsony hatékonysággal működik az önkormányzati rendszer. Ezért úgy vélte, önmagában a közjogi struktúrának az átalakítása, a megyék kiemelése, a régiók beemelése, ha ehhez a jogalkotó nem tud hozzárendelni egy kiszámítható, tervezhető finanszírozási konstrukciót, akkor semmi nem fog történni. Így nem húsz megyében és három ezer településen fog ez a válság lecsapódni, hanem egyébként a hét régió ugyanezeket a problémákat fogja átélteni – állapította meg a politikus.

N. E.